

MABAMMBIRI A VHATHU VHA TSHIKOLO TSHA

VHATHU

MABAMMBIRI A VHATHU VHA TSHIKOLO TSHA VHATHU NDI MINI?

Mabammbiri a vhatu vha tshikolo tsha vhatu ndi tshelede ine vhaetwa u i fhatela vhatu vha vuhosi kana khoro dza vuhosi. Vha shumisa tshelede heyoyi u bvisa maipfi a u khoyi itela u wana dziletara dza vhuṭanzi ha he ni dzula hone, u wana thendelo ya u ita mishingo, u wana shango, u thoma mushumo kana u shuma ha khoro ya vuhosi, na zwiṱwe. Tshivhalo tsha tshelede tshi a fhambana kha tshikolo tshithihi na tshine tsha tevhela. I vhidziwa levy arali i tshi vha i tshelede ine ya tea u fhatalwa nga mandela, hu si ya u toda nga mbilu. Arali no ofhiwa kana no lufhisiwa nga ndila i si yavhudi nga mulandu wa u sa fha, heyoyi ndi levy, ngauri a ni na pfanelo ya u hana.

MULAYO U RI MINI NGA HA MABAMMBIRI A VHATHU VHA TSHIKOLO TSHA VHATHU?

- Mulayo wa Khonisitutshini (Constitution) u ri: Muvhuso wa lushaka, wa mavu na wa masipala ndi vhone fhedzi vha re na maanda a u lavhelela mithelo, zwirengo na mabammbiri kha vhatu.

MVELEDZISO YA MULAYO WA KHOTHE YA LIMPOPO NA WA KHONISITUTSHINI:

- Tshema 25 (Section 25) ya Limpopo Traditional Leadership and Institutions Act, 6 of 2005 ye ya tendela khoro dza vuhosi u lavhelela mabammbiri, yo dzhenisiwa mulayoni ya sa tendeliwa – yo vhewa i si ya mulayo.
- Mathomoni a 1 Novemba 2023, Khothe khulwane ya Limpopo yo ita phetho ya uri tshema 25 i khoyi kanganisa Khonisitutshini, nahone i songo dovha ya shumiswa.
- Nga 20 Thafamuhwe 2024, Khothe ya Khonisitutshini yo khwaṭhisedza phetho iyi, ya ri mabammbiri a vhatu vha tshikolo tsha vhatu a khoyi pfuka Khonisitutshini ya Afrika Tshipembe.

 [Phetho ya Khothe ya Limpopo](#)

 [Phetho ya Khothe ya Khonisitutshini](#)

Khoroni dza vuhosi na vhotshigwasha a vho ngo tendelwa nga mulayo u lavhelela mithelo, zwirengo kana mabammbiri.

Mulayo wa sialala (customary law) u tendela khoro dza vuhosi fhedzi u lavhelela mabammbiri arali e a u toda nga mbilu, nahone zwi tshi itwa nga murahu ha nyambedzano na tshitshavha nga ha tshaka ya levy, tshivhalo tsha tshelede na tshiitisi tsha yone.

Mulayo wa “Free, Prior and Informed Consent” (u tenda nga mbilu yo no sedzulusa mafhungo). Ni na pfanelo ya u zwi divha uri:

- Ni khoyi humbelwa u fha tshelede ya mini?
- Ya u fha tshelede iyi ndi nga tshiitisi tshifhio?
- Zwi nga kundisa kana zwi nga netsa hani arali nda tenda?
- Ni do lufhisiwa arali na hana?
- NI NA PFANELO YA U SHANDULA MBEVU DZANU!

Ndi tshifhinga tsha u vhudzisa:

A si vuhfhio uri ri tshi khoyi lavhelela mithelo mivhili? Tshelede i khoyi ya ngafhi?

NDI KHOU VHULAHISEDZWA NGA MULANDU UFHIO? ZWITODO ZWI TEVHELAKHO...

MAFHUNGO A MABAMMBIRI:

- ☐ Mabammbiri a malofha – u luvha u tshi khou wana fhethu ha u
- ☐ vhulunga vho fa
- ☐ Mabammbiri a khoru ya vuhosi
- ☐ Mabammbiri a tshikolo tsha u thomisa vhanna
- ☐ Mabammbiri a mishumo kana mivelaphanda ya vhatu
- ☐ Mabammbiri a dziṅama – u tshi sudza kana u tshimbidza dziṅama
- ☐ Mabammbiri a mbingano – u wana vhuṅanzi ha mbingano ya sialala
- ☐ Mabammbiri a shango – u wana thendelo ya u dzula kana u lima
- ☐ Mabammbiri a u tikedza tshikolo
- ☐ Mabammbiri a mvelaphanda (u fha tshelede u fhaṭa holo)
- ☐ Mabammbiri a tsireledzo
- ☐ Zwiṭuhu

Ndi zwa vhukuma uri:
A hu na muthu ane a tea u
kombetshedzwa u fha
tshelede kha khoru ya
vuhosi.

Ni nga ita mini arali ni tshi khou
kombetshedzwa u fha
mabammbiri?

- Vhulani Vhurangaphanda ha Phrovhinsi (Provincial Legislature)
- Batani CoGHSTA (MEC of Cooperative Governance, Human Settlements and Traditional Affairs)
- Yani kha SAPS ya tsini na inwi
- Livhani Premier kha line lawe la mahala
- Vhulani riṅe kha:
info@stopthebantustanbills.org

Mafhungo o engedzeaho

INFO@STOPTHEBANTUSTANBILLS.ORG

+27 (0) 10 021 04572 / +27 (0) 66 132 5909

HTTPS://STOPTHEBANTUSTANBILL.ORG

RURAL DEMOCRACY
NOW!!! SCRAP
#TRIBAL LEVIES

